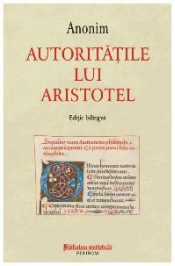
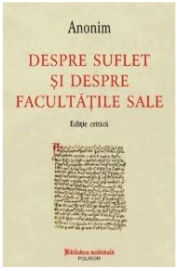
APARIȚII EDITORIALE

Semnalăm în paginile următoare lucrări de interes pentru domeniul Filologiei Clasice, apărute în România între anii 2021 și 2024. Prezentările volumelor aparțin autorilor sau preiau fragmente din paginile *web* ale editurilor care le-au publicat.

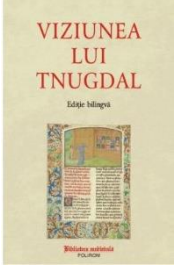
ANONIM, *Autoritățile lui Aristotel,* ediție bilingvă, traducere din limba latină și comentarii de Vlad Ile, Iași, Editura Polirom (*Biblioteca Medievală*), 2023, 552 pp. [ISBN: 978-973-46-9483-9]

Autoritățile lui Aristotel sunt un florilegiu filosofic de largă răspândire în universitățile europene ale Evului Mediu. El a funcționat pentru medievali ca un filtru de cunoaștere a operei aristotelice și, mai larg, a gândirii antice […]. Acest florilegiu este azi un instrument fundamental de studiu al evoluției gândirii medievale.

ANONIM, *Despre suflet și despre facultățile sale,* ediție critică, text latin stabilit pe baza a opt manuscrise, aparat critic, traducere și comentarii de Alexander Baumgarten și Mihai Maga, Iași, Editura Polirom (*Biblioteca Medievală*), 2023, 168 pp. [ISBN: 978-973-46-9687-1]

Anonimul *Despre suflet și despre facultățile sale* este o expunere a psihologiei aristotelice, sprijinită pe comentariile lui Avicenna și Averroes și redactată în mediul latin al secolului al XIII-lea. Avem în el cea mai veche atestare a intrării în limba latină a comentariilor lui Averroes la *Despre suflet* al lui Aristotel, iar ediția de față, suscitată de descoperirea a noi manuscrise ale tratatului, este astfel un fascinant instrument de cercetare pentru istoricul ideilor.

ANONIM, *Viziunea lui Tnugdal,* ediție bilingvă, traducere din limba latină, note, comentarii și studiu de Emanuel Grosu, studiu introductiv de Corin Braga, Iași, Editura Polirom (*Biblioteca Medievală*), 2024, 256 pp. [ISBN: 978-973-46-9752-6]

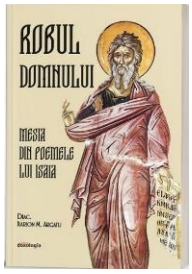
Scrisă la jumătatea secolului al XII-lea și bucurându-se de un succes enorm, *Viziunea lui Tnugdal* relatează călătoria în lumea de dincolo a unui cavaler irlandez. În răstimpul de trei zile al unui episod de moarte aparentă, protagonistul, însoțit de un înger, are prilejul de a străbate spațiile în care sunt răsplătiți sau pedepsiți cei defuncți, în așteptarea Judecății de Apoi. Majoritatea criticilor consideră că această viziune se numără printre sursele utilizate de Dante pentru *Divina Comedie.*

Hannah ARENDT, *Iubirea la Sfântul Augustin,* traducere din limba engleză de Georgeta-Anca Ionescu, Editura Humanitas, 2023, 344 pp. [ISBN: 9789735078591]

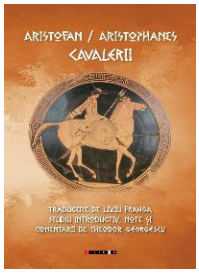
„Iubirea la Sfântul Augustin este teza de doctorat scrisă de Hannah Arendt în 1929 sub îndrumarea lui Karl Jaspers. Folosindu-se de o hermeneutică cu influență heideggeriană, ea își propune să evidențieze și să lămurească ideile despre iubire sădite în adâncul operei lui Augustin. Astfel, autoarea discută trei teme majore: iubirea înțeleasă ca dorință, iubirea aproapelui și iubirea din relația dintre om și creator, scoțând astfel la iveală toată bogăția și complexitatea teologiei și filozofiei lui Augustin, un gânditor aflat în echilibru între două lumi, cea greacă și cea creștină. Dragostea, dorința, singurătatea, fericirea, bucuria, caritatea, lăcomia, credința, viața, moartea, frica, iubirea de aproapele și iubirea de Dumnezeu sunt doar cateva dintre conceptele discutate în lumina gândirii augustiniene și in vederea explicării scopului ultim al ființei umane: fericirea.

O revelație ce ne obligă să reconsiderăm interpretarea tradițională a operei lui Arendt” (*Kirkus Reviews*).

Diac. Ilarion M. ARGATU, *Robul Domnului. Mesia din Poemele lui Isaia,* Iași, Editura Doxologia, 2023, 570 pp. [ISBN: 978-630-301-040-3]

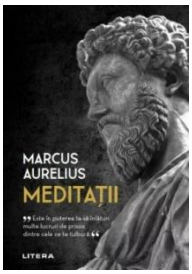
Subiectul prezentei cercetări este cel puțin la fel de vechi precum propovăduirea apostolică, întrebarea dregătorului etiopian cu privire la pasajul isainic pe care îl citea (*Isaia* 53:7–8): *Περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο;* („Despre cine spune profetul aceasta?”, *Fapte* 8:34), străbătând de atunci înainte veacurile și antrenând literatura biblică în dispute dintre cele mai aprinse.

ARISTOFAN/ARISTOPHANES, *Cavalerii,* traducere de Liviu Franga, Studiu introductiv, note și comentarii de Theodor Georgescu, București, Editura Eikon (*Teatru antic*), 2024, 382 pp. [ISBN: 978-606-49-1280-0]

„Fără a exagera prea mult, putem afirma că această comedie, *Cavalerii*, este, de la un capăt la altul, o rafală de acuzații la adresa politicianului Cleon, un rechizitoriu pe cât de violent, pe atât de suspect cititorului modern. Linșarea unui politican «în presă» nu este un lucru nou, dar virulența atacului lui Aristofan ne pune azi pe gânduri și ne obligă să citim comedia ca pe un denunț public pe care noi, cititorii de azi, chiar mai mult decât spectatorii de altă dată, suntem datori să-l analizăm la rece pentru a-l putea aprecia corect pe înfierbântatul Aristofan. Dincolo de atac – dacă mai rămâne loc și de altceva –, cititorul va descoperi printre rânduri «democrația» reală, la ea acasă, nu cum a învățat-o la școală. Nu degeaba se spune că Platon, atunci când tiranul Dionysios al Siciliei dorea să învețe despre constituția atenienilor, i-a trimis creația lui Aristofan.

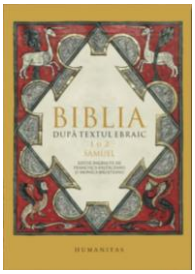
Plină de pasiune și răfuieli personale, dar și de atâtea detalii despre societatea ateniană din ultimul sfert al sec. al V-lea î. Hr., piesa *Cavalerii* îi va oferi cititorului de azi, în traducerea atât de expresivă a lui Liviu Franga, prilejul să înțeleagă nuanțat baza sistemului pe care azi îl numim democrație, fie și în viziunea atât de personală a lui Aristofan” (Theodor Georgescu).

MARCUS AURELIUS, *Meditații,* traducere din greaca veche, studiu introductiv și note de Mihaela Paraschiv, București, Editura Litera, 2024, 208 pp. [ISBN: 9786303198460]

Traducerea urmează textul original din ediția M. ANTONINUS IMPERATOR, *Ad Se Ipsum,* Jan Hendrik Leopold, Leipzig, in aedibus B.G. Teubneri, 1908.

„De-a lungul istoriei, puține cărți au reușit să schimbe cu adevărat modul în care ne vedem pe noi înșine, dar și lumea în care trăim. Puține au atins o înțelepciune capabilă să transcendă timpul. Scrisă în secolul al II-lea d. Hr., în timpul campaniilor militare, această colecție de texte, în esență, un jurnal personal, oferă o privire profundă în mintea unui lider puternic, dar, mai important, a unui om aflat într-o încercare constantă de a deveni mai bun și de a se înțelege pe sine. Cele douăsprezece cărți [...] sunt mai degrabă un exercițiu personal de reflecție și de autocunoaștere, fără a fi gândite spre publicare. Totuși, ele au supraviețuit și au devenit un text influent în filosofia occidentală, explorând teme precum virtute, destin, efemeritatea vieții, responsabilitate, împăcare cu sinele și autocontrol”.

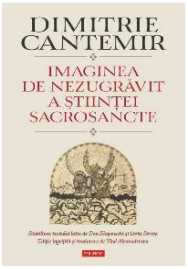
Biblia după textul ebraic. *1* și *2 Samuel,* ediție îngrijită de Maria Francisca Băltăceanu și Monica Broșteanu, traducere, studii introductive și note de Maria Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu, Melania Bădic, Emanuel Conțac, Octavian Florescu, Cristinel Iatan, Sorin-Ioan Loghin, Ovidiu Pietrăreanu, Tarciziu-Hristofor Șerban, Silviu Tatu, București, Editura Humanitas, 2024, 336 pp. [ISBN: 978-973-50-8591-9]

„În Biblia ebraică, cele două cărți ale lui Samuel, profetul a cărui naștere e relatată la începutul lor, constituie o singură unitate literară, în continuarea cărții *Judecătorii.* Figura centrală în jurul căreia se constituie narațiunea din *1–2 Samuel* este regele David și toate personajele au legătură cu el. Povestea lui, un adevărat roman istoric, are o valoare literară excepțională. Fin cunoscător al naturii umane, autorul sacru imaginează profund și critic trăirile personajelor în mijlocul frământărilor politice și al situațiilor familiale complicate care le modelează. Nu doar personajele principale – Samuel, Saul și David –, ci și cele episodice (fiii lui Eli, înțeleapta Abigail, nefericita Mihal și soții ei, Paltiel, credinciosul Urie etc.) alcătuiesc o galerie de portrete complexe, care incită la reflecție. Iar ilustrările virtuților și năravurilor ce se înfruntă permanent în natura umană ne transmit învățături valabile în orice timp. Pe lângă textele narative întrepătrunse cu dialog, se remarcă și minunate poeme (de ex. «Cântarea Anei», din *1 Sam* 2, sau psalmul lui David din *2 Sam* 22).

Un loc important îl ocupă Chivotul Legământului, ca principală moștenire identitară a perioadei constituirii poporului. [...] Samuel, a cărui naștere petrecută în circumstanțe deosebite anunță un destin cu totul special, întrupează, asemenea lui Moise, [...] idealul conducătorului harismatic, deopotrivă profet, judecător, șef militar și lider religios, ales și inspirat de Dumnezeu. Ca ultim judecător al lui Israel, prin el se face trecerea la monarhie, ale cărei începuturi sunt însoțite deja de o reflecție critică asupra ei, fiindu-i prevestite ineficiența și dispariția.

Volumul de față, *1 și 2 Samuel,* este al cincilea dintr-o serie care va cuprinde traducerile tuturor textelor Bibliei ebraice și al doilea din secțiunea a doua a acesteia, *Neviim* («Profeții»), însoțite de studii introductive, note și comentarii.

Acest proiect se derulează în cadrul Colegiului «Noua Europă»”.

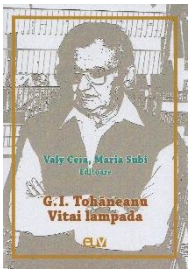
Dimitrie CANTEMIR, *Imaginea de nezugrăvit a științei sacrosancte,* stabilirea textului latin de Dan Slușanschi și Liviu Stroia, ediție îngrijită și traducere de Vlad Alexandrescu, Iași, Editura Polirom, 2023, 848 pp. [ISBN: 978-973-46-9704-5]

„Lectura capodoperei lui Dimitrie Cantemir ne aduce în fața constatării unui foarte subtil parcurs filosofico-teologic, care, pornind de la evocarea diverselor facultăți de cunoaștere ale omului, conchide asupra deschiderii intelectului către un adevăr simplu. Ce este acest adevăr simplu? El este contemplarea chipului divin în om, prezent prin intermediul semințelor de adevăr sădite în intelect, cu ajutorul cărora acesta se înalță deasupra mărcilor vizibile către chipul inefabil, deasupra reprezentărilor către nereprezentabil" (Vlad Alexandrescu).

Alexandru M. CĂLIN, *„Iubire-n veci, iubire-n veci, iubire-n veci". Decasilabul romanic receptat ca trimetru iambic,* București, Editura Universității din București, 2023, 250 pp. [ISBN: 978-606-16-1428-8]

„Cercetarea de față combină metrica comparată cu metrica istorică într-o analiză contrastiv-diacronică, în încercarea de a stabili dacă o schemă comună versurilor *décasyllabe*, *endecasillabo* și *iambic pentameter* poate fi sau nu izolată și descrisă, în condițiile unei identități prozodice pe care oricine o simte intuitiv, dar care se vede pusă sub semnul întrebării de particularitățile, motivabile idiomatic, ale fiecărui tip de vers în parte. Cu toate că elucidarea acestui aspect reclamă un studiu descriptiv, sincronic, așezarea celor trei tipuri în perspectivă istorică a fost obligatorie, știindu-se că versul galo-romanic a dat naștere celui italian, pe când cel englez este un *mixtum compositum* al primelor două. Concluzia la care prezenta lucrare ajunge este afirmativă: en/decasilabul franco-italic și pentametrul englez sunt, într-adevăr, trimetri iambici dodecasilabici, a căror structură provine din trimetrul ritmic latin și se conservă în condițiile idiomatice ale limbilor de adopție. Teza acestei lucrări este, așadar, dublă, comportând un aspect sincronic și altul diacronic" (Alexandru M. Călin).

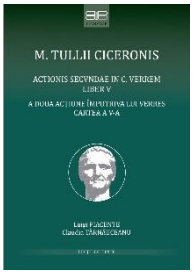

Valy CEIA, Maria SUBI, *G.I. Tohăneanu*. Vitai lampada, Timișoara, Editura Universității de Vest (*Biblioteca de cercetare*), 2023, 334 pp. [ISBN: 978-630-327-052-4]

„Personalitate a filologiei românești moderne, G.I. Tohăneanu (1925–2008) a lăsat o operă amplă și variată. Lingvist, traducător, cercetător, profesor carismatic, eseist – iată tot atâtea fațete aduse la unitate de stilul particular, ce străbate creația cu egală intensitate. O imagine care se întregește și se șlefuiește cu fiecare abordare, întrucât personalitatea cercetătorului este ea însăși extrem de complexă și de dinamică, dincolo de elementele constanței: forța sensibilității artistice, intuiția stilistică strălucită, rigoarea științifică, pândită de neîncetata efervescență a sensibilității. Iar dacă profilul schițat adună laolaltă existență și creație e pentru că, dincolo de pecetea expresivă generatoare de școală, stilisticianul dă la iveală și o modalitate unitară de a înainta prin lume.

Nici rigoarea obstinată, nici lejeritatea placidă nu au cale de intrare în universul cercetării și profesoratul lui G.I. Tohăneanu. De la înălțimea timpului nostru, știm acum că cercetătorul a anticipat un mod de a vedea lucrurile care ține de contemporaneitate. Or, marile spirite au înscrisă în ființă această

capacitate, așa cum exemplar ne convinge Giorgio Agamben. *Lecția Tohăneanu*, despre constante și metamorfoze, e copleșitoare tocmai prin elogiul subiacent al unității ce depășește orice fracturi: în patosul ce tresaltă din fiecare pagină ne surprinde forța cu care literatura intervine *de facto* în viețile noastre, felul în care adevărul ficțiunii reverberează în propria existență" (Valy Ceia).

M. TULLI CICERONIS *Actionis secundae in C. Verrem: Liber V* / M. TULLIUS CICERO, *A doua acțiune împotriva lui Verres: Cartea a V-a,* editori: Luigi Piacente și Claudia Tărnăuceanu, București, Editura Universității din București (*Ediții de texte*), 2023, 180 pp. [ISBN: 978-606-16-1317-5]

„Ediția de față cuprinde «în oglindă» textul latin al ultimului discurs ciceronian din seria *Verrinelor*, restabilit și dotat cu *apparatus criticus* de prof. Luigi Piacente, și traducerea în limba română, realizată de Claudia Tărnăuceanu și însoțită de note și comentarii menite să clarifice anumite aspecte de ordin lingvistic, istoric, juridic și să-i pună mai bine în lumină conținutul.

Este prima ediție critică bilingvă a acestei Verrine din cultura română. Textul latin are la bază ediția *M. Tulli Ciceronis Actionis secundae in C. Verrem, liber V* (Arnoldo Mondadori Editore, 1975), elaborată de Luigi Piacente, al cărei *apparatus criticus* a fost revizuit și îmbogățit. Până în prezent, această ultimă oratie din *Actio secunda* a *Verrinelor* a cunoscut o traducere în română realizată acum aproape un secol de I. Suchianu și una parțială, cuprinsă acum aproape jumătate de secol, alături de traduceri ale altor lucrări ciceroniene, în volumul Cicero, *Opere alese.*"

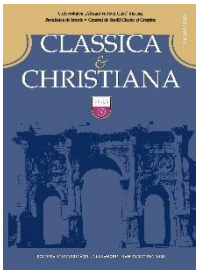
SFÂNTUL CIPRIAN AL CARTAGINEI, *Despre credință și virtuți,* traducere din limba latină, studiu introductiv și note de Dionisie-Constantin Pârvuloiu, Iași, Editura Doxologia (*Patristica*, seria *Traduceri* 33), 2023, 302 pp. [ISBN: 978-630-301-005-2]

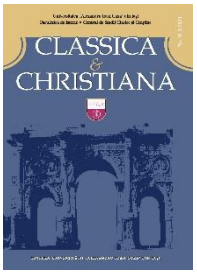
„Deși i-a lipsit originalitatea lui Tertulian sau geniul speculativ al lui Origen, Sfântul Ciprian a rămas o autoritate în Occident până la Fericitul Augustin. Scrierile sale erau citate laolaltă cu pasajele din Sfânta Scriptură."

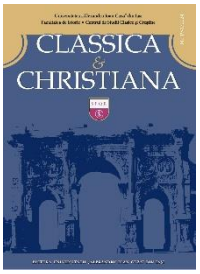
Classica et Christiana, Revista Centrului de Studii Clasice și Creștine/Periodico del Centro di Studi Classici e Cristiani (Fondator: Nelu Zugravu), Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza"18/1 (Atti del Convegno „La violenza militare nel mondo tardoantico" [Torino, 15–16 novembre 2021], a cura di Andrea Balbo e Nelu Zugravu), 18/2, 2023/13, 294+306 pp.; 19/1, by Nelu Zugravu, Maria Ambrosetti, Pierre-Jacques Dehon, Dominic Moreau, Daniela Scardia, and Flavian-Pavel Chilcos, 19/2 (Atti del XIII Convegno romeno-italiano „Tradizione e innovazione tra antichità classica e medioevo: forme, strumenti e modelli di comunicazione letteraria e artistica" [Iași, 26–28 settembre 2023] a cura di Nelu Zugravu), 2024/387, 352+482 pp. [ISSN: 1842 – 3043; e-ISSN: 2393 – 2961]

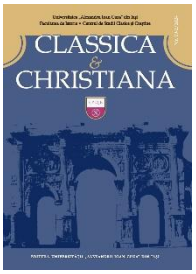
„Classica et Christiana, published by the Center for Christian and Classical Studies of the Faculty of History, "Alexandru Ioan Cuza" University Iași, aims to publish contributions signed by

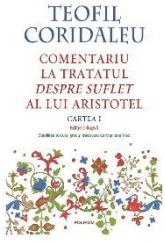
Romanian and foreign researchers devoted to the traditional areas of research of the Greco-Roman classicism (ancient history, classical philology, Greek and Latin epigraphy, etc.), but also to promote the latest directions, like Late Antiquity, patristic, daily life in Greco-Latin Antiquity and Christian, cultural anthropology of the early classical and Christian world etc."

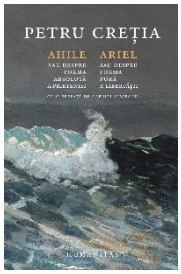

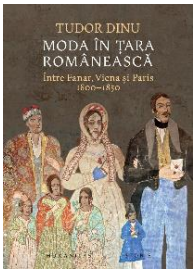
Teofil CORIDALEU, ***Comentariu la tratatul*** **Despre suflet** ***al lui Aristotel,*** **Cartea I,** ediție bilingvă, stabilirea textului grec, traducere în limba română, introducere, note și glosar de Marilena Vlad, Iași, Editura Polirom, 2024, 293 pp. [ISBN: 978-973-46-9948-3]

„Acest volum deschide o serie de traduceri care își propune să aducă în fața publicului românesc comentariile lui Teofil Coridaleu asupra tratatelor aristotelice. Proiectul constituie o continuare a unei inițiative ce a început în anul 1970 sub egida Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene și care a constat în traducerea în limba franceză de către Constantin Noica a *Comentariului la* Logica *lui Aristotel,* precum și a unei părți din *Comentariul la* Metafizica" (Marilena Vlad, „Introducere").

Petru CREȚIA, ***Ahile sau despre forța absolută a prieteniei. Ariel sau despre forma pură a libertății,*** cu o prefață de Gabriel Liiceanu, București, Editura Humanitas (*Seria de autor Petru Creția*), 2023[2] (1997), 198 pp. [ISBN: 978-973-50-8186-7]

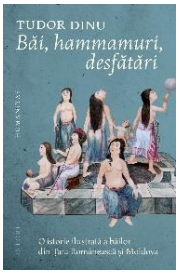
„Putea simți orice și putea gândi orice. Știa tot, citise tot. În greacă, latină, engleză, franceză, italiană. Când scria despre contingență, despre libertate sau despre etic, gândea ca un profesionist, deși nu-i frecventase în mod sistematic pe filozofi. Și totuși cândva, pesemne într-o altă viață, îi citise și pe ei. Când scria despre Homer, Platon, Dante, Shakespeare sau Eminescu, despre cei mari pe care îi iubea, se muta cu toată ființa lui în universul lor. Toată viața s-a pregătit pentru întâlnirea cu ei. E foarte greu sa fii în aceeași măsură știutor și scriitor. E foarte greu, când ai ajuns să te afunzi în jungla unui domeniu, să mai poți ieși din ea și să poți vorbi convenabil despre lucrurile pe care le-ai întâlnit. Rareori am văzut minți care, după ce s-au supus celor mai teribile cazne filologice, au mai putut, îngreunate de uriașa colecție de date, să-și ia zborul și să-și păstreze strălucirea expresiei. Singurele exemple care-mi vin în minte, în afară de Nietzsche, sunt Huizinga, Heinrich Zimmer, Auerbach, poate Erwin Rhode. Ca mare elenist ce era, Petru Creția a pătruns și a locuit lungă vreme în catacombele unui timp mort și ale unei limbi moarte. Câți filologi mai ies vii din această lume a umbrelor? Și câți, mai ales, le mai pot învia pentru noi?" (Gabriel Liiceanu).

Tudor DINU, *Moda în Țara Românească. Între Fanar, Viena și Paris, 1800–1850,* București, Editura Humanitas (Colecția: *Istorie*), 2023, 282 pp. [ISBN: 978-973-50-7899-7]

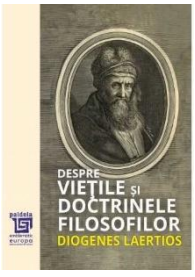
„Pe lângă atâtea alte prefaceri și transformări sociale, prima jumătate a secolului al XIX-lea a adus în Țara Românească o schimbare spectaculoasă a costumului. Trecerea de la moda orientală caracteristică Valahiei fanariote a veacului al XVIII-lea la noile piese de vestimentație apuseană, promovate de armata țaristă, care ocupase principatul, nu a fost totuși bruscă, cele două paradigme coexistând o vreme, în combinații dintre cele mai extravagante. După cum era de așteptat, promotoarele noii mode au fost mai ales doamnele din înalta societate, care s-au întrecut în a imita eleganța și luxul aristocratelor din marile capitale europene.

Folosindu-se de pitoreștile mărturii ale călătorilor străini, de cele mai reprezentative dintre cele circa 200 de portrete de șevalet din epocă păstrate în colecțiile muzeelor, de piesele de costum care au înfruntat timpul și mai ales de tablourile votive din 141 de biserici, în care au fost zugrăvite peste o mie de chipuri – și pe care le-a fotografiat el însuși, adesea în condiții dificile –, Tudor Dinu analizează minuțios fiecare piesă vestimentară, veche sau nouă, și evoluția ei în timp. Jupâni, logofeți, vornici, medelniceri și alți boieri mari și mici, înveșmântați în anterie, fermenele, cepchene și giubele, cu işlice, calpace și cealmale, juni în frac ori redingotă, cu joben sau pălărie, jupânese, postelnicese și boieroaice în rochii somptuoase și etalând bijuterii rafinate, dar și ciobani, polcovnici, serdari și căpitani, protopopi și diaconi defilează în paginile acestei cărți, într-o fastuoasă paradă a modei din anii 1800–1850.”

Tudor DINU, *Băi, hammamuri, desfătări. O istorie ilustrată a băilor din Țara Românească și Moldova,* București, Editura Humanitas (Colecția *Istorie*), 2024, 312 pp. [ISBN: 978-973-50-8332-8]

„Neobosit în cercetările sale, Tudor Dinu documentează, cu aceeași erudiție cu care și-a obișnuit cititorii, un subiect prea puțin studiat până acum: evoluția băilor în Țara Românească și Moldova din secolul al XVI-lea până la jumătatea secolului al XIX-lea, atunci când are loc trecerea de la stilul de viață de inspirație orientală la cel occidental. Pornind de la mărturiile călătorilor străini din epocile trecute și de la puținele vestigii ale vechilor hammamuri și feredeie păstrate în zona noastră, autorul a ajuns să exploreze structuri similare din regiunea balcanică, să scoată la lumină piese autohtone din recuzita băilor, ascunse de ochii publicului în depozitele muzeelor ori în colecții private, și, pe urmele primilor vilegiaturiști, să bată drumurile în căutarea celor dintâi izvoare minerale descoperite în Principate și a stațiunilor balneare înființate în jurul lor, majoritatea cufundate în uitare azi. În urma acestor ample expediții întreprinse de-a lungul mai multor ani, a rezultat o splendidă istorie ilustrată, o incursiune într-o epocă în care ritualurile îmbăierii și procedurile balneare alcătuiau un întreg univers, bine codificat social, al bunăstării trupești.”

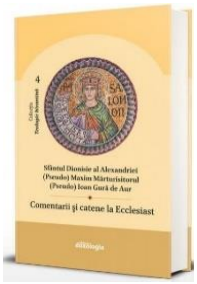
DIOGENES LAERTIOS, *Despre viețile și doctrinele filosofilor,* traducere din limba greacă de C.I. Balmuș, studiu introductiv și comentarii de Aram M. Frenkian, ediție îngrijită de Gh. Vlăduțescu, București, Editura Paideia, 2024, 900 pp. [ISBN: 978-606-748-853-1]

„Unicitatea cărții constă în faptul că este una dintre puținele operele care s-au păstrat de la înțelepții Antichității eline; mai mult, ea cuprinde numeroase mărturii – bazate pe izvoare originale sau directe – despre autori ale căror texte fie s-au pierdut, fie s-au transmis fragmentar.

În scrierea lui Diogenes Laertios, *Despre viețile și doctrinele filosofilor*, sunt cuprinse toate genurile de izvoare ale filosofiei eline: 1. directe, prin citarea de fragmente din operele filosofilor care s-au pierdut și 2. indirecte, doxografii, biografii, succesiuni și școli ale filosofilor, cronologii, liste de omonimi, testamente ale filosofilor, epistole scrise de filosofi, cataloage cu titlurile scrierilor filosofilor (lipsesc două: referate fără caracter doxografic și imitațiile, mai puțin importante).

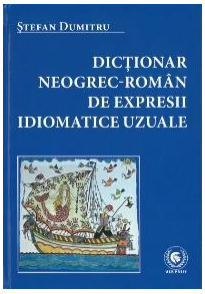
«Găsim la Diogenes, desigur, dacă nu o judecată ascuțită, cel puțin erudiție și sârguință și nu întâlnim nicio urmă de prefăcătorie sau înșelăciune» (Wilamowitz, în scrisoarea adresată lui Ernst Maass). Credem că orice cercetare a izvoarelor lui Diogenes Laertios trebuie să pornească, fără prejudecățile puse în circulație de autoritatea lui Usener, de la premisele stabilite de Wilamowitz. Numai astfel se vor dovedi fecunde cercetările ce se vor face.

În tot cursul studiului nostru asupra izvoarelor filosofiei elene am avut atât de mult ocazia să ne ocupăm de Laertios, încât valoarea lui este în afară de orice îndoială, dacă se abandonează ipoteza nefondată și în general părăsită a plagiatului." (Aram M. Frenkian)

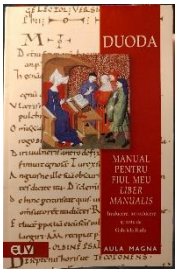
SFÂNTUL DIONISIE AL ALEXANDRIEI, (PSEUDO) MAXIM MĂRTURISITORUL, (PSEUDO) IOAN GURĂ DE AUR, *Comentarii și catene la* Ecclesiast, traducere din limba greacă veche de monahia Parascheva Enache, introducere, note, bibliografie, indici, ediție îngrijită de pr. Dragoș Bahrim și Florin Crîșmăreanu, Iași, Editura Doxologia (*Teologie bizantină* 4), 2023, 326 pp. [ISBN: 978-630-301-039-7]

„Ecclesiastul, una dintre cele mai frumoase cărți biblice de înțelepciune, și-a aflat, în Părinții Bisericii, minunați interpreți. Dintre vechile comentarii ale acestei cărți, am ales pentru acest volum, trei reprezentative pentru epocile în care au fost scrise: *Comentariul* Sfântului Dionisie al Alexandriei (secolul al III-a), recent reconstituit din catene, urmat de un foarte frumos comentariu datând din secolele VII–VIII, atribuit uneori Sfântului Maxim Mărturisitorul, și un al treilea, mai scurt, posibil ieșit din condeiul Sfântului Ioan Gură de Aur. Trei bijuterii în care înțelepciunea Părinților descoperă Înțelepciunea lui Dumnezeu" (Pr. Dragoș Bahrim).

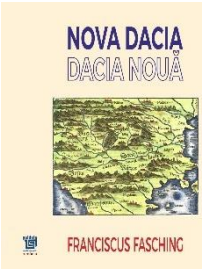
Ștefan DUMITRU, *Dicționar neogrec-român de expresii idiomatice uzuale,* București, UER Press, 2022, 895 pp. [ISBN: 9786069013274]

„Prezentul dicționar constituie o etapă în lexicografia greco-românească și româno-grecească, în sensul că este primul care prezintă, pe baza unei metode științifice riguroase, un număr de expresii idiomatice impresionant de mare ale limbii neogrecești împreună cu echivalentele corespunzătoare în limba română [...]. Importanța dicționarului de față constă în faptul că se întemeiază pe o cercetare fundamentală care este rodul unei strădanii încordate de mulți ani. Opere de o atare anvergură și plenitudine nu se întregesc dacă autorul lor nu este pasionat de ceea ce face, în primul rând pentru sine și, în al doilea rând, pentru cei care vor culege roadele trudei sale [...]. Profesorul Ștefan Dumitru a creat o operă fundamentală, de temelie, o carte clasică de referință a lexicografiei bilingve în domeniul specializat al expresiilor stereotipe sau idiomatice" (Christoforos Charalambakis, Profesor de lingvistică emerit, Universitatea din Atena, „Prolog").

DUODA, *Manual către fiul meu. Liber manualis,* traducere, introducere și note de Gabriela Radu, Editura Universității de Vest din Timișoara (*Aula Magna*), 2023, 170 pp. [ISBN 978-630-327-026-5]

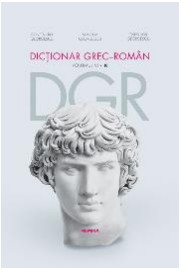
„O lucrare de o incontestabilă originalitate, nu doar ca premieră în domeniu, ci îndeosebi prin redarea vocii acestei nobile femei medievale cu fidelitate și subtilitate, traducătoarea reușind să refacă, dincolo de urzeala mentalitară a epocii care fixează condiția femeii în reguli și coduri stricte, țesutul afectiv, trăirea, emoția vie” (Ilona Duță).

Franciscus FASCHING, *Nova Dacia. Dacia Nouă*, ediție bilingvă îngrijită de Ana-Cristina Halichias, transcriere, traducere și indici de Ana-Cristina Halichias, introducere și revizie științifică de Radu Nedici, note de Radu Nedici și Ana-Cristina Halichias, București, Editura Paideia, 2024, 602 pp. [ISBN: 978-606-748-827-2]

Nova Dacia. Dacia Nouă este o lucrare de mare valoare scrisă de savantul iezuit Franciscus Fasching și apărută la Cluj în anii 1743–1744. Grație doamnei profesoare Ana-Cristina Halichias este publicată pentru prima dată în ediție bilingvă, la îndemâna specialiștilor și a cititorilor din România.

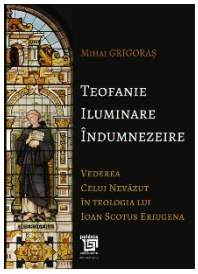
«Ediția de față nu ar fi existat dacă în urmă cu câțiva ani nu am fi avut șansa de a edita opusculul lui Franciscus Fasching, *Vetus Dacia* (1725), însoțit de recenzia scrisă de contemporanul său, eruditul pastor sas Georg Soterius. Bibliografia cercetată pentru a cunoaște mai bine personalitatea și scrierile lui Fasching ne-a dezvăluit existența lucrării *Nova Dacia,* care continuă istoria Transilvaniei antice, prezentată în *Vetus Dacia,* cu o istorie a voievozilor și principilor Transilvaniei din perioada cuprinsă între secolul al XI-lea și începutul secolului al XVIII-lea. Cele două opuscule fac parte din categoria lucrărilor cunoscute sub numele de *libelli graduales,* specifice sistemului educațional al universităților iezuite, în care, în secolele XVII și XVIII, obținerea diplomelor academice (bacalaureat, magisteriu, doctorat) avea loc în cadrul unor dezbateri publice în temeiul unor teze dedicate unui patron și apărate de candidați în biserică. Dezbaterea, desfășurată prin întrebări și răspunsuri, era moderată de un promotor, în cazul nostru Franciscus Fasching. Subiectul acestor *libelli graduales* putea fi foarte variat. Fie constau în reeditarea unei opere clasice a unui iezuit membru al colegiului sau în respingerea și combaterea polemică a unei opere scrise de «adversarii» confesionali, de regulă protestanți, fie erau poeme religioase și meditații în proză cu conținut moral, fie lucrări cu caracter științific din cele mai diverse domenii, dar mai ales din domeniile teologiei, istoriei și geografiei» (Ana-Cristina Halichias).”

Constantin GEORGESCU, Simona GEORGESCU, Theodor GEORGESCU, *Dicționar grec-român,* Volumul VI • K, București, Editura Nemira Publishing House, 2024, 356 pp. [ISBN: 978-606-43-1797-1]

„Elaborat în completarea celor cinci fascicule deja publicate ale acestui dicționar unic în filologia clasică românească, volumul consacrat cuvintelor grecești începând cu una dintre cele mai frecvente consoane, K, conține mai bine de 4 800 de leme și peste 15 000 de exemple care acoperă aproape un mileniu de limbă greacă. Instrument științific indispensabil pentru o cultură cu tradiție bogată pe tărâmul umanioarelor, *DGR* însumează acum peste 2400 de pagini și mai mult de 31000 de leme,

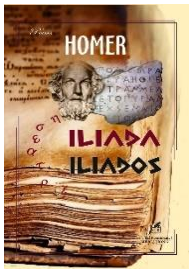
ajungând astfel la jumătatea proiectului inițiat în 2012 la Editura Nemira (Vol. I • A, 2015, Vol. II • B – Γ, 2012, Vol. III • Δ, 2017, Vol. IV • E, 2021, Vol. V • Z – H – O – I, 2013). Întreaga lucrare se bucură de o actualizare constantă a materialului lexical și lexicografic prin valorificarea ultimelor apariții în domeniul limbii și literaturii grecești, a celor mai recente lexicoane, ediții de texte, comentarii și traduceri. Corpusul analizat include, deopotrivă, forme dialectale, termeni și expresii din diverse genuri literare, precum și din limbajele specializate, din vocabularul militar, medical, tehnic ori științific, autorii dând dovadă de un foarte fin simț lingvistic în descoperirea echivalentelor celor mai potrivite din spațiul cultural românesc modern."

Mihai GRIGORAȘ, *Teofanie, iluminare, îndumnezeire. Vederea Celui Nevăzut în teologia lui Ioan Scotus Eriugena,* Prefață de pr. prof. Constantin Pătuleanu, București, Editura Paideia (*Emblematic*), 2024, 569 pp. [ISBN: 978-606-748-884-5]

„Pornind de la studii de istoria filosofiei medievale timpurii, dar cu o puternică ancorare în spațiul patristicii grecești și latine, lucrarea are ca subiect unul dintre cei mai importanți și mai intens reevaluați în exegeza internațională, dar mai puțin cunoscuți în cultura română, autori ai tradiției spirituale ai evului mediu timpuriu și promotori ai Renașterii carolingiene, Ioan Scotus Eriugena" (Alexander Baumgarten).

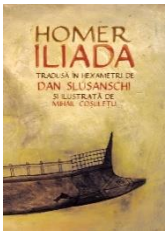
„Construită ca demers monografic din perspectiva theophaniei văzute ca «hiperconcept», lucrarea se bazează pe cele mai relevante studii dedicate operei lui Eriugena și abordează deopotrivă istoric și sistematic o gândire aflată la confluența fecundă a lumilor intelectuale și spirituale ale Răsăritului și Apusului din veacul al IX-lea. Autorul își prezintă riguros mizele și metodologia plurală a cercetării, contextualizează cu precizie opera eriugeniană și investighează minuțios textele studiate. Întreg demersul beneficiază de o evidentă competență filologică și teologică, precum și de o bună pregătire în domeniul istoriei gândirii medievale" (Bogdan Tătaru-Cazaban).

HOMER, *Iliada,* traducere în metru original de George Murnu; studiu introductiv și note de D.M. Pippidi, ediție bilingvă română-greacă, Iași, Editura Cartea Românească Educațional, 2024, 1014 pp. [ISBN: 978-606-057-319-7]

„Mi-am dat seama că oceanul-Homer nu-l pot străbate cu o plută, ci cu un vas cât mai solid, care dispune de tot echipajul, de toată armătura și merindea trebuitoare. Și acest vas mi l-am făurit și proviantat cum am putut, studiind ani îndelungați și concomitent – la masa mea de lucru sau călătorind prin țară – izvoarele, toate izvoarele de bogăție ale graiului românesc de pretutindeni. Această pregătire premergătoare mi-a dat poate mai mult decât însăși executarea lucrării. [...] De aceea, a trebuit să lupt cu tot dinadinsul ca să învingo mare rezistență tehnică: versul homeric, hexametrul. Puteam ușor să-l ocolesc, adoptând un metru mai comod prozodiei românești. Și lucrarea mi-ar fi fost cu mult înlesnită, dar aveam conștiința că ocolirea ar fi însemnat o concesie, o simțită sărăcire și scădere a unui element esențial; se suprimă rezonanța de mare amploare melopeică, specifică poemei lui Homer (gravitatea solemnă sacerdotală a atitudinii generale, măreția și dinamismul expresiei epice, caracterul hieratic al multor momente, sublimul ce rezultă din simbioza divinului cu umanul, amploarea și frumusețea magistralelor descripții și comparații homerice etc.)" (George Murnu, „Nota traducătorului").

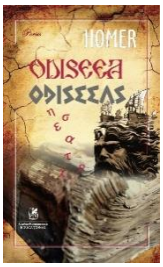
„*Iliada* românească se numără printre cele mai izbutite tălmăciri ale marelui poem" (D.M. Pippidi).

HOMER, *Iliada,* tradusă în hexametri, cu o postfață, bibliografie și indici de Dan Slușanschi și ilustrată de Mihail Coșulețu, București, Editura Humanitas (*Humanitas clasic*), 2024[2] (2012), 568 pp. [ISBN: 9789735085063]

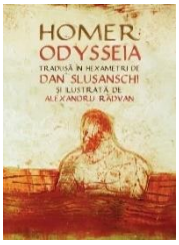
„Prima ediție a *Iliadei* în traducerea lui Dan Slușanschi a apărut la Editura Paideia, București, 1998 (reeditată în 2009). Prezenta ediție a fost îngrijită în redacția Editurii Humanitas. Față de edițiile anterioare, am corectat tacit erorile de tipar și am marcat prin paragraf secvențele narative, spre mai ușoara orientare a cititorului și după intenția traducătorului, așa cum se vădește din fișierele originale păstrate. Acolo unde existau lacune în edițiile menționate, manuscrisul a fost reconstituit de Emil Slușanschi din fișierele originale. La completarea lacunelor și-a adus contribuția și Octavian Gordon, pe baza documentelor de lucru aflate în Fondul Dan Slușanschi, pe care l-a organizat și catalogat la Colegiul «Noua Europă». De mare ajutor în ceea ce privește reîntregirea textului a fost Francisca Băltăceanu. Traducerea versurilor care nu au putut fi recuperate pe nicio cale […] îi aparține.

«Binevoitorul nostru cititor se va întreba, poate, cum de ne-am asumat curajul de a ne avânta într-o atât de temerară întreprindere, cum este aceea a unei noi traduceri a poemelor homerice, și, mai cu seamă, a uneia dorite în hexametri. Vom mărturisi, prin urmare, deschis că am ajuns treptat să simțim această înclinare nu ca pe o îndrăzneală, ci ca pe o necesitate de neocolit: nimeni nu poate tăgădui faptul că orice lume civilizată, orice națiune cultivată și cu respect pentru sine are îndatorirea de a-și regândi marii autori odată cu fiecare nouă generație și de a-i traduce iarăși, măcar tot la două generații, căutând să se apropie mereu mai mult de spiritul și de expresia acestora» (Dan Slușanschi).”

HOMER, *Odiseea,* traducere în metru original de George Murnu; studiu introductiv și note de D.M. Pippidi, ediție bilingvă română-greacă, Iași, Editura Cartea Românească Educațional, 2024, 948 pp. [ISBN: 9786060573203]

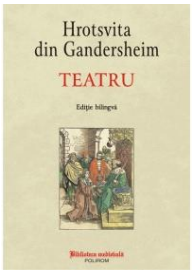
„În cultura românească, *Odiseea* s-a bucurat din partea traducătorilor de un mai susținut interes decât cel arătat *Iliadei,* a cărei primă tălmăcire demnă de acest nume e a lui G. Murnu, tipărită la Budapesta în 1906. Poate pentru că destinată unei mai lesnicioase răspândiri, poate pentru că mai puțin întinsă, *Odiseea* a ispitit în schimb un mai mare număr de interpreți, începând cu vornicul Alecu Beldiman la începutul veacului al XIX-lea și sfârșind cu Eugen Lovinescu, a cărui versiune – reeditată în mai multe rânduri – a apărut în primă ediție în 1935. Între aceste două limite de timp se situează – în ordine cronologică – traducerea în proză a lui Ion Caragiani, adaptarea versificată a lui Simeon P. Simon, traducerea în endecasilabi a lui G. Murnu și traducerea în hexametri a primelor 12 cânturi de Cezar Papacostea” (D.M. Pippidi).

HOMER, *Odysseia,* tradusă în hexametri, cu o postfață, bibliografie și indici de Dan Slușanschi și ilustrată de Alexandru Rădvan, ediția a II-a, București, Editura Humanitas, 2022, 440 pp. [ISBN: 9789735064211]

„Publicul nostru, așteptat și nădăjduit, va fi acela al iubitorilor de poezie, de vitejie și de înțelepciune: dintre cei mulți care sperăm să se bucure luând în mâini această carte, nu vor lipsi nici copiii, nici bunicii, citind împreună despre isprăvile iscusitului Odysseu; dar cititori statornici credem că ne vor fi, deopotrivă, elevii și studenții, nu doar cei filologi, precum și oamenii în toată firea, osteniți de prea multă «post-post-modernitate». Urăm cât mai multora acea nevoie de curăție, de coerență și de candoare,

atât de necesare pentru o viață mai plină de înțeles, care să-i facă să simtă dorința de a trăi mereu cu Homer alături, ca și grecii de odinioară" (Dan Slușanschi).

HROTSVITA DIN GANDERSHEIM, *Teatru,* ediție bilingvă, traducere din limba latină, studiu introductiv și comentarii de Ștefan Ivas, Iași, Editura Polirom (*Biblioteca Medievală*), 2024, 296 pp. [ISBN: 978-973-46-9833-2]

„Sunt mulți catolici (și de acest reproș nu putem să ne disculpăm întru totul nici noi) care, ținând cont de măiestria unui limbaj mai rafinat, preferă vanitatea cărților păgânilor folosului Sfintelor Scripturi. Mai sunt încă și alții, nedezlipiți de paginile sacre, care, deși disprețuiesc toate celelalte scrieri ale păgânilor, totuși obișnuiesc destul de des să citească plăsmuirile lui Terentius și, în timp ce se delectează cu farmecul limbajului, se pângăresc prin cunoașterea unor lucruri ticăloase. De aceea eu – un strigăt puternic din Gandersheim – nu am șovăit să-l imit în scris, câtă vreme alții îl cultivă în lectură, ca prin același gen de scriere prin intermediul căruia erau declamate <odinioară> depravările respingătoare ale femeilor desfrânate să fie celebrată după posibilitățile măruntului meu talent lăudabila castitate a sfintelor fecioare" (Hrotsvita, canonică în abația din Gandersheim, Saxonia, secolul al X-lea).

FERICITUL IERONIM, *Epistole,* volumul al III-lea, ediție îngrijită de către *Departamentul „Carte patristică"* al Editurilor Patriarhiei Romane, traduceri din limba latină de Ana-Cristina Halichias, Florentina Nicolae, Maria-Luiza Oancea, Constantin Răchită, București, Editura Basilica (IBMBOR – *PSB* s.n. 11), 2024, 528 pp. [ISBN: 978-606-29-0526-2]

„Volumul de față reprezintă partea a treia și, totodată, încheierea proiectului traducerii integrale a corespondenței Fericitului Ieronim în limba română. El este precedat de tomurile *PSB* 9 (epistolele 1–52) și *PSB* 10 (epistolele 53–105), apărute în anul 2013, respectiv 2018, la Editura Basilica a Patriarhiei Române. În continuare, cel de-al treilea tom oferă publicului cititor traducerea epistolelor 106–154 (excepție făcând epistolele 148, 149 și 150, care lipsesc și din ediția franceză, fiind considerate astăzi neautentice). Textul latin utilizat ca sursă a traducerilor românești este furnizat, la fel ca în primele două volume, de ediția critică bilingvă a lui Jérôme Labourt (ed.), *Saint Jérôme, Lettres,* voll. I–VIII, Paris, Les Belles Lettres, 1949–1963."

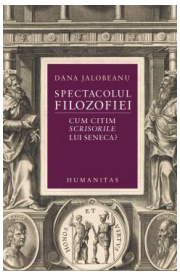

SFÂNTUL IRINEU DE LYON, *Împotriva ereziilor. Combatere și răsturnare a gnozei cu nume mincinos,* vol. I, Cărțile I–III, traducerea amplu revizuită și readnotată semnată de Petru Molodeț, București, Editura Basilica a Patriarhiei Române (*PSB* 22, s.n.), 2024, 688 pp. [ISBN: 9786062905477]

„Rod al unor eforturi susținute pe parcursul mai multor ani, această ediție își propune să prezinte cititorului român atât o traducere revizuită, în care s-a urmărit sistematic fidelitatea și acuratețea redării în limba română, cât și un corp de note mult amplificat pentru a face inteligibil un text dificil, dar fundamental pentru conturarea teologiei creștine.

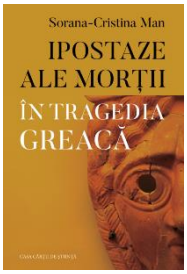
Ca atare, pentru o mai bună înțelegere a sistemelor gnostice expuse de Sfântul Irineu, eforturile s-au îndreptat spre punerea lor în context prin legături documentate cu literatura gnostică din Biblioteca

de la Nag Hammadi, dar și din ceilalți ereziologi; iar pentru o mai fină înțelegere a articulațiilor teologiei Sfântului Irineu, eforturile s-au îndreptat spre o fructificare a literaturii de specialitate din ultimele șapte decade, în care opera Sfântului Irineu a beneficiat de analize tot mai aplicate" (Petru Molodeț).

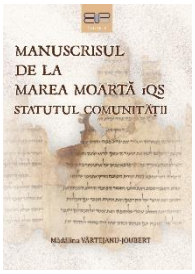
Dana JALOBEANU, *Spectacolul filozofiei. Cum citim Scrisorile lui Seneca?*, București, Editura Humanitas, 2022, 388 pp. [ISBN: 9789735077457]

„Sunt cărți care ne par cunoscute de la prima lectură, căci au intrat, prin ceva din făptura sau istoria lor, în fondul nostru cultural comun. Așa sunt *Scrisorile morale către Lucilius*, despre care este vorba în volumul de față. Doar că, în cazul lor, sentimentul de familiaritate e înșelător, fiindcă nimic din ele nu este ceea ce pare: scrisorile și sfaturile morale ale lui Seneca nu sunt, de fapt, nici scrisori, nici sfaturi morale, iar personajele, fictive și reale deopotrivă, se ascund mereu în spatele unor măști. [...] *Scrisorile* sunt un adevărat teatru, cu regizor, actori, costume și decoruri. Pe scena lui se joacă spectacolul filozofiei. E un spectacol care își include și publicul, iar la capătul lui va cădea și cea din urmă mască: a noastră" (Dana Jalobeanu).

Sorana-Cristina MAN, *Ipostaze ale morții în tragedia greacă*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2023, 220 pp. [ISBN: 9786061721863]

„Temeritatea pe care o surprinde autoarea la o seamă dintre personajele sale merită să-i fie atribuită, în egală măsură, ei înseși: fiindcă nu doar tema în sine, ci și universul teoretic ce o susține revendică mult curaj. Îndrăzneață, autoarea evită ușorul, asaltând, indiciu de clasicist autentic, permanent greul. Calitatea înaltă a abordărilor teoretico-analitice și suplețea stilistică sunt însemnele certe ale cărții, construită pe fundamentele unei teze doctorale de excepție, susținută în 2018. Creație, teorie, metateorie se găsesc permanent întrețesute în structura acesteia, constituind în sine un veritabil «discurs mixt»" (Valy Ceia).

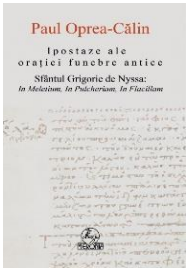

Manuscrisul de la Marea Moartă 1QS. Statutul Comunității, traducere din ebraică, prezentare și aparat critic de Mădălina Vârtejanu-Joubert, București, Editura Universității din București, 2024, 148 pp. [ISBN: 978-606-16-1480-6]

„Manuscrisele de la Qumran nu au fost recunoscute imediat ca documente autentice. Existența lor era prea neverosimilă pentru ca ea să fie admisă fără o mare rezistență, chiar și din partea oamenilor de știință. La datarea lor au contribuit paralelele paleografice iar acestea au creat făgașul propice pentru dezvoltarea qumranologiei, o disciplină care rămâne puternic impregnată de imaginarul fragmentului și al clasificării tipologice.

Traducerea de față pleacă de la originalul ebraic și este însoțită de aparatul critic filologic și istoric necesar înțelegerii textului. Manuscrisul intitulat *Statutul Comunității* prezintă organizarea eseniană de la Qumran, cu instituțiile, valorile și viziunea despre om specifice ei. Importanța actului de interpretare textuală, dialectica dintre liberul arbitru și determinismul divin, puritatea intelectului asociată purității faptei, sunt doar câteva dintre reperele gândirii comunitare reflectate în *Statutul comunității*.

Pătrundem astfel în meandrele iudaismului antic pentru a desluși o realitate complexă ce admite coexitența unei multitudini de curente de gândire filosofică și teologică" (Mădălina Vârtejanu-Joubert).

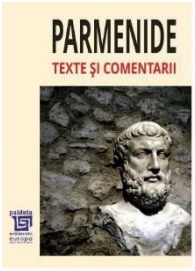

Paul OPREA-CĂLIN, *Ipostaze ale orației funebre antice. Sfântul Grigorie de Nyssa:* In Meletium, In Pulcheriam, In Flacillam, București, Editura Meronia, 2023, 415 pp. [ISBN: 978-606-750-045-5]

„În iarna anului 431/430 *a. Chr.*, atenienii au înhumat rămășițele celor morți în decursul primului an al Războiului Peloponesiac. În cadrul ceremoniei funerare, Pericle fost desemnat să rostească cuvântul de laudă cuvenit soldaților cetățeni atenieni, care au murit apărând Atena. Elogiul lui Pericle, consemnat de Tucidide în cartea a doua a Istoriei sale, constituie primul *ἐπιτάφιος λόγος* («discurs funebru») păstrat de tradiția manuscrisă. Dedicat celor care prin moartea lor glorioasă contribuiseră la existența și înflorirea Atenei, elogiind de fapt cetatea și modul ei de guvernare, democrația, discursul era menit să asigure memoria eternă a celor elogiați.

Două dintre discursurile cuprinse în corpusul operelor Sfântului Grigorie de Nyssa, rostite opt secole mai târziu, dedicate lui Meletie, episcopul Antiohiei și împărătesei Aelia Flacilla, soția lui Teodosie I, includ în titlul lor indicația genului: *ἐπιτάφιος λόγος.* Aparțin discursurile lui Grigorie, așa cum pretind titlurile lor, aceluiași gen retoric a cărui primă mărturie consemnată este discursul lui Pericle?

O incursiune lungă, dar captivantă, în istoria retoricii antice, îndeosebi a genului epidictic, lucrarea urmărește de-a lungul a aproape un mileniu, evoluția și transformarea anticului *epitaphios logos* atenian, cu intenția de a demonstra că orațiile funebre rostite de Sfântul Grigorie de Nyssa sunt, într-adevăr, ipostaze ale orației funebre antice.”

PARMENIDE, *Texte și comentarii,* ediție îngrijită de Ion Bănșoiu, București, Editura Paideia, 2024, 402 pp. [ISBN: 978-606-748-844-9]

„Parmenide este recunoscut ca fiind primul gânditor din istoria culturii occidentale care a exprimat clar dualismul fundamental existent în Univers între Ființă și Aparență. Căile lui Parmenide au căpătat un sens simbolic și, de la Platon la Beaufret, formează un *topos* nobil frecventat atât de savanții acribici, cât și de filosofii speculativi sau eseiștii îngrijorați.

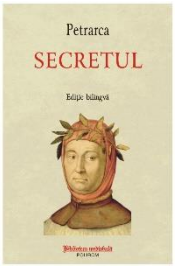
Această ediție [...] cuprinde: Fragmentele parmenidiene, *Testimonia*, Portretul intelectual al lui Parmenide în Doxografia greacă, un studiu cu privire la Căile lui Parmenide (Ion Bănșoiu) și anexele: Introducere la dialogul platonician *Parmenide* (Paul Friedländer), Lămuriri cu privire la dialogul *Parmenide* (Sorin Vieru), Platon, dialogul *Parmenide* – text bilingv (trad. Sorin Vieru), Parmenide – *documentar bibliografic.”*

Epistole*. SFÂNTUL PAVEL, *1 Corinteni. Cel mai vechi manual practic și dogmatic al creștinismului, ediție bilingvă greacă-română, traducere de Cristian Bădiliță, București, Editura Vremea (*Marile Texte ale Creștinismului*), 2023, 296 pp. (ISBN: 978-606-081-201-2]

„Prima Epistolă către Corinteni (anul 54) reprezintă cel mai vechi Manual practic și dogmatic al creștinismului, abordând subiecte importante, precum sfârșitul lumii, glosolalia, profetizarea, dar și de viață curentă – situația familiilor mixte, alcătuite dintr-un creștin și un necreștin, procesele între membrii comunității, riscul de a mânca din jertfele păgâne sau îmbrăcămintea și rolul femeilor în timpul adunărilor euharistice. În *1 Corinteni* se află celebrul imn al dragostei-*agape*, capodoperă a literaturii și misticii creștine.

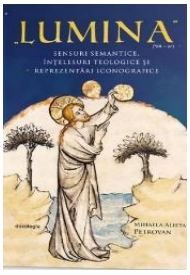
Volumul cuprinde originalul în greacă, o traducere exactă și fluentă, o Introducere și un amplu Comentariu menit să clarifice multiplele probleme ridicate de acest text capital.”

PETRARCA, *Secretul,* ediție bilingvă, traducere din limba latină, prefață și note de Anca Meiroșu, Iași, Editura Polirom (*Biblioteca Medievală*), 2023, 360 pp. [ISBN: 978-973-46-9300-9]

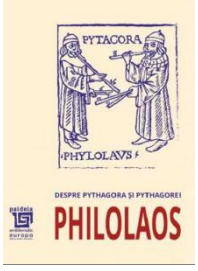
„Un răscolitor examen al conștiinței și un dialog cu Augustin și cu Adevărul, după modelul *Consolării Filosofiei* a lui Boethius, *Secretul* este locul reorientării gândirii lui Petrarca spre grija față de moarte. Deopotrivă critică a comunității intelectuale contemporane, critică a propriei vieți și critică a iubirii pentru Laura, tratatul dă o vârstă modernă unei meditații cu surse platoniciene, stoice și augustiniene despre finitudinea umană.

«*Secretul* lui Petrarca este o impresionantă pledoarie in favoarea unei antropologii orientate spre moarte. Construit pe un dialog fictiv între persoana Adevărului, Augustin și Petrarca, dar pe modelul narativ inspirat de *Consolarea Filosofiei* a lui Boethius, *Secretul* funcționează ca un testament teoretic al lui Petrarca. Blamarea iubirii față de Laura, filtrarea unei soteriologii neoplatoniciene prin gândirea lui Augustin și Cicero, trecerea subtilă a ideii de subiectivitate prin lecția maeștrilor medievali latini (de la Anselm la Bernard din Clairvaux) îl determină pe Petrarca să ofere un concept al sinelui inedit și destinat gândirii moderne, prin afirmarea propriei autonomii, asociată mereu problematic cu nevoia oglindirii de sine în judecata propriului auditor. Traducerea însoțită de comentariul Ancăi Meiroșu, publicată în colecția *Biblioteca Medievală,* este un excelent instrument de studiu al fascinantei etape de gândire a lui Petrarca ilustrate de acest tratat» (Alexander Baumgarten).”

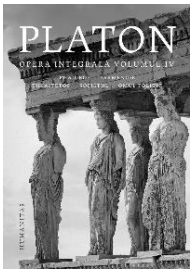
Mihaela Alieta PETROVAN, *„Lumina” (אור – or): sensuri semantice, înțelesuri teologice și reprezentări iconografice,* Iași, Editura Doxologia, 2023, 284 pp. [ISBN: 978-630-301-037-3]

„Analiza semantică a termenului „lumină” (*or*) reprezintă primul nivel de înțelegere, care ne conduce înspre aprofundarea dimensiunii teologice a luminii, așa cum este înfățișată în cadrul literaturii patristice. În secvențele patristice prezentate, autoarea scoate în evidență faptul că lumina este definitorie pentru înțelegerea vieții spirituale a omului. Acest aspect va fi subliniat și în cea de-a treia direcție de analiză, în care este evidențiată importanța luminii în icoană. De remarcat ar fi și deschiderea pe care această carte o are spre modul de înțelegere a luminii în domeniul științelor exacte, înscriind lucrarea în zona cercetărilor interdisciplinare și oferind o notă aparte de originalitate în tematica abordată.”

PHILOLAOS, *Despre Pythagora și pythagorei,* ediția a doua, traducere și note de Mihai Nasta, București, Editura Paideia, 2023, 200 pp. [ISBN: 978-606-748-824-1]

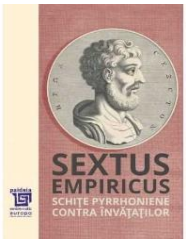
„Philolaos (c. 480 î. Hr. – c. 405 î. Hr.) a fost un matematician și filosof grec. Cea mai bună mărturie pentru perioada în care a trăit Philolaos este menționarea sa în dialogul platonician *Phaidon,* unde se indică faptul că Philolaos a locuit în Teba, dar a părăsit-o înainte de moartea lui Socrate. A fost un important pythagorician din secolul al V-lea î. Hr. Școala pythagoreică a exprimat încă de la început o concepție matură, originală, bazată pe cunoștințe solide. A influențat puternic gândirea, cultura și comportamentul contemporanilor săi, dar și pe al oamenilor secolelor ulterioare.”

PLATON, *Opera integrală.* Vol. 4: *Phaidros, Parmenide, Theaitetos, Sofistul, Omul politic,* traducere, introducere și note de Andrei Cornea, București, Editura Humanitas, 2024, 608 pp. [ISBN: 978-973-50-8583-4]

„Acest volum este al patrulea din seria operei integrale a lui Platon, într-o traducere nouă, de Andrei Cornea.

«Dialogurile cuprinse în volumul al patrulea al seriei Platon – *Opera integrală* (POI, 4) au fost scrise de Platon, cu multă probabilitate, după *Republica* (POI, 3) și cu atât mai mult după *Phaidon* și *Banchetul* (POI, 2). Totuși, întâiul dialog din acest volum, *Phaidros,* pare să fie destul de legat de operele precedente atât prin stilul foarte literar din prima parte, cât și prin conținut (sufletul tripartit, de exemplu, interesul pentru erotică, pentru destinul sufletelor, reamintirea). Urmează, în volum, *Parmenide,* un dialog extrem de greu de descifrat în intenția lui de ansamblu și considerat de unii interpreți ca marcând un moment de criză în evoluția gândirii lui Platon (teză pe care n-o împărtășesc, vezi «Nota introductivă» la *Parmenide* și la *Theaitetos*). Cele trei dialoguri care vin la rând (*Theaitetos, Sofistul* și *Omul politic*) sunt considerate ca fiind strâns conectate între ele, formând o «trilogie», cum s-a spus, ceea ce se exprimă nu numai în conținut, ci și prin continuitatea de punere în scenă dramatică și cea de personaje. De notat și faptul că în *Parmenide, Sofistul* și *Omul politic* conducătorul discuției nu mai este Socrate, ci fie vârstnicul Parmenide (în dialogul omonim), fie un «străin eleat» în ultimele două. Adeseori, cele patru dialoguri (*Parmenide, Theaitetos, Sofistul, Omul politic*) sunt numite și «logice» și se crede că, în general, exprimă efortul lui Platon, în faza mai târzie a creației sale, de a aprofunda, și dezvolta «teoria formelor», laolaltă cu o teorie despre ființă și neființă, adevăr și fals, imagine, model, precum și despre metoda diviziunii dialectice» (Andrei Cornea, „Notă la volumul IV”).”

SEXTUS EMPIRICUS, *Schițe pyrrhoniene. Contra învățaților*, ediție îngrijită, postfață și addendă de Gh. Vlăduțescu, traducere și introducere de Aram M. Frenkian, București, Editura Paideia, 2023, 432 pp. [ISBN: 978-606-748-843-2]

„Viziunea scepticismului dezvoltată de Sextus Empiricus a avut o contribuție majoră pentru istoria filosofiei grecești. Scrierile sale cuprind cea mai completă relatare a scepticismului antic și sunt, de asemenea, una dintre cele mai abundente surse de informații despre celelalte filosofii elenistice.

«Aram B. Frenkian, dăruit elinist din spațiul culturii române, s-a preocupat de studiul filosofiilor postaristotelice (de la stoici și sceptici la Plotin) cu știință și pricepere exemplare» (Gh. Vlăduțescu).”

„De la teza sa despre Mimesis și muzică, până la recentul comentariu la opera lui Diogenes Laertios, munca lui Aram Frenkian a îmbogățit cu contribuții durabile patrimoniul filologiei clasice românești, explorând, pentru întâia oară în țara noastră, domenii înainte necercetate și adăugându-și silințele la ale cercetătorilor din țări cu vechi tradiții de lucru în vastul câmp al științei Antichității” (D.M. Pippidi).

Claudiu SFIRSCHI-LĂUDAT, *Lecturi olfactive ale pielii,* Iași, Editura Junimea, 2023, 289 pp. [ISBN: 97897337-2686-9]

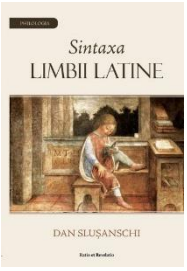
„Claudiu Sfirschi-Lăudat este un maestru în a face parfumurile să vorbească și limbajul să emane miresme. Filosof cu studii de limbi clasice și traducător cu afinități literare, autorul ne invită în *Lecturi olfactive ale pielii* să-l însoțim într-o aventură de decriptare a metamorfozelor relației dintre trup și text, de la izul papirusurilor lui Platon până la sloganuri publicitare pentru parfumuri. Exercițiile sale de adulmecare hermeneutică se remarcă printr-o erudiție neostentativă, rafinament interpretativ, fantezie ludic-asociativă și eleganță stilistică. Leitmotivele și variațiunile lor, urmărite de-a lungul istoriei, evocă acordurile și dezvoltarea melodică a parfumurilor clasice. Pe scurt, lecturile olfactive ale lui Claudiu Sfirschi-Lăudat propun un fascinant exercițiu de respirație intelectuală și inspirație artistică” (Mădălina Diaconu).

Amelio SILVESTRO*, Conciones Latinae Muldavo,* Studii introductive, ediție de text și glosar de acad. Gheorghe Chivu și Florentina Nicolae, București, Editura Academiei Române, 2023, 599 pp. [ISBN: 978973273592]

„Scrierile datorate misionarilor italieni care au activat în Moldova în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea reprezintă o pagină aparte din istoria scrisului vechi românesc. Aparte prin originea și prin apartenența cultural-religioasă a autorilor, misionari italieni, trimiși de papalitate să-și exercite misiunea într-o zonă predominant ortodoxă; misionari care utilizau, inclusiv în scris, alături de latină sau de italiană, o limbă vernaculară, româna, încă insuficient exersată ca limbă de cult în bisericile de rit apusean, active în spațiul nostru cultural; care, fără să fi fost vorbitori nativi ai limbii noastre, au tradus, au adaptat și chiar au alcătuit texte (românești, italo-române sau latino-române), în paginile cărora au consemnat fapte de limbă, absente adesea din scrierile alcătuite de autorii sau de traducătorii români contemporani lor.

Primul volum al prezentei ediții este consacrat publicării culegerii de predici intitulate *Conciones Latinae Muldavo,* scriere latino-română de mare întindere datorată lui Silvestro Amelio.”

Dan SLUȘANSCHI, *Sintaxa limbii latine,* Oradea, Editura Ratio et Revelatio (*Philologia Classica*), 2024, 394 pp. [ISBN: 976-426-6427-19-3]

„Această gramatică nu este destinată primilor pași în învățarea latinei; ea este concepută pentru aprofundarea limbii deja însușite la nivel funcțional. Este o carte clară, practică și pragmatică prin structura sa, care trebuie considerată nu doar ca un omagiu adus latinei clasice (o limbă geometrică prin excelență, după cum o numea Antoaneta Sabău), ci și culturii acesteia, prin modul clar și eficient de prezentare. Scopul acestei gramatici sintactice este de a explica din interior mecanismul de formare și gândire al limbii latine, și nu dinspre prezent (adică dinspre rezultat) înspre trecut.

Profesorul Slușanschi însuși spunea că filologul este «cel care poartă lumea culturii pe umerii săi». Prin această scriptură a sintaxei limbii latine, putem afirma, fără nicio exagerare, că lumea culturii universale este îmbogățită. La patruzeci de ani de la prima ediție a *Sintaxei propoziției* și la treizeci de ani de la prima ediție a *Sintaxei frazei,* cititorul studios are acum acces la un text care nu va necesita ajustări savante pentru generații întregi. O sistematizare care surprinde structura organică a unei limbi, ce ne fascinează încă, atât prin istoria ei fabuloasă, cât și prin țesătura ei regulată și arhetipală.”

Elena Emilia ȘTEFAN, *Cutremurele în lumea romană între secolele I–IV* p. Chr., Prefață de Livius Franga, București, Editura Universității din București – Bucharest University Press, (*Nova Studia Classica*. *Nova series*, vol. VII – Colecție inițiată de Liviu Franga și coordonată împreună cu Simona Nicolae), 2024, 262 pp. [ISBN: 978-606-16-1505-6]

„Lucrarea, concepută în două părți, propune o analiză a impactului social al cutremurelor în Imperiul Roman, între secolele I-IV *p. Chr.* În prima parte, investigăm raportul dintre seisme și peisaj, așa cum reiese din sursele antice. Producerea cutremurelor, agenți ai instabilității oicumenei într-o lume descrisă ca ordonată și perfectă, a avut drept consecință o acutizare a percepției peisajului, prilejuind reflecții cu privire la transformările pe care fenomenele naturale le provoacă asupra mediului. O serie de observații punctuale demonstrează anxietatea comunității în fața perturbărilor regimului hidrologic, precum și a morfologiei formelor majore de relief. Evaluările efectelor cutremurelor asupra peisajului antropic – centrele urbane și, în mai mică măsură, teritoriile rurale – pun în evidență ideea de dezorganizare gravă a comunității, căreia, pentru a se restabili, îi este necesar un sprijin exterior, de natură umană, dar și divină” (Elena Emilia Ștefan).

PUBLIUS VERGILIUS MARO, *Eneida,* traducere de Dan Slușanschi, ediția a doua, Oradea, Editura Ratio et Revelatio, 2021, 432 pp. [ISBN: 978-6069-659120]

„Spre deosebire de italiană sau de franceză, mai îndepărtate de tiparul vechi latin, dar mai aproape de resursele conservatoare ale germanicei continentale, româna socotim că poate reda versurile lui Virgiliu în toată sonoritatea lor, cu mijloace lingvistice proprii și tipice, așa cum le-a putut primi pe cele ale lui Homer” (Dan Slușanschi).

